

Retningslinjer for brugerindflydelse

Handicap og Psykiatri

Godkendt i Social- og Sundhedsudvalget den 14. december 2011

Retningslinjer for brugerindflydelse

1. Indledning

Ringkøbing-Skjern Kommune har udarbejdet retningslinjer for brugerindflydelse inden for Handicap og Psykiatri. Retningslinjerne er udformet ud fra den politiske målsætning, at brugernes indflydelse i hverdagen skal øges og tydeliggøres.

Lovgrundlaget for brugerindflydelse ifølge lov om social service afsnit III:

§ 16. *Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at brugerne af tilbud efter denne lov får mulighed for at få indflydelse på tilrettelæggelsen og udnyttelse af tilbuddene. Kommunalbestyrelsen fastsætter skriftlige retningslinjer for brugerindflydelsen.*

Stk. 2. *Kommunalbestyrelsen kan nedsætte et eller flere råd, der rådgiver kommunen vedrørende tilrettelæggelsen af indsatsen efter denne lov. Kommunalbestyrelsen fastsætter rammerne for og omfanget af rådernes opgaver.*

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med bestemmelserne i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område om borgerens inddragelse i sagsbehandlingen, tidsfrister mv. i den konkrete sag.

Retningslinjerne for brugerindflydelse tager afsæt i Ringkøbing-Skjern Kommunes handicappolitik. Denne beskrives indledningsvist i afsnit 2.

2. Handicappolitisk vision og værdier

Retningslinjerne for brugerindflydelse skal være i overensstemmelse med Ringkøbing-Skjern Kommunes handicappolitiks vision og værdier.

Ringkøbing-Skjern Kommunes Handicappolitik er i overensstemmelse med Ringkøbing-Skjern Kommunes visioner og værdier samt FN's Handicapkonvention.

Brugerindflydelse sker således ud fra følgende vision og værdier:

Vision

Mennesker med handicap er ligeværdige borgere med samme ret som andre til at deltage aktivt i alle dele af samfundet.

Drivkraft: Vi anser mennesker med handicap for at være en ressource, hvis evner og kompetencer skal udvikles og anvendes optimalt.

Dialog: Vi mener, at selvbestemmelse og indflydelse på eget liv er fundamentalt for alle.

Dynamik: Vi ønsker et rummeligt samfund, hvor mennesker med handicap deltager i samfundslivet på lige fod med andre.

Værdier

Vi er ordentlige: Vi løser opgaverne med høj faglighed og vil med afsæt i de individuelle ressourcer og forudsætninger sikre, at mennesker med handicap har rettigheder og pligter som andre.

Vi er nysgerrige: Vi er udviklings- og helhedsorienterede og vil være opmærksomme på at udvikle fremtidens løsninger for mennesker med handicap ud fra viden, erfaring og forskning.

Vi handler: Vi vil med inddragelse af mennesker med handicap, pårørende og brugerorganisationer skabe individuelle løsninger ud fra behov, ønsker og muligheder.

3. Brugerindflydelse på 4 niveauer:

Ringkøbing-Skjern Kommune arbejder med brugerindflydelse på fire niveauer:

1. på det personlige plan – dvs. når der træffes beslutninger om brugerens eget liv
2. i forhold til dagligdagen i det tilbud, som brugeren benytter
3. vedrørende den overordnede tilrettelæggelse, udnyttelse og udvikling inden for Handicap og Psykiatri tilbud
4. på den samlede handicappolitik i Ringkøbing-Skjern Kommune via Handicaprådet

Inddragelse skal altid ske med udgangspunkt i den enkelte brugers ressourcer og forudsætninger, således at brugeren får den indflydelse, som vedkommende ønsker og magter.

3.1. Niveau 1: Brugerindflydelse på det personlige plan

Retten til at bestemme over eget liv er en grundlæggende menneskeret. Brugeren kender bedst egne ønsker og som udgangspunkt også egne behov og har ret til så vidt muligt selv at bestemme, hvordan han eller hun vil leve sit liv.

For en del af Handicap og Psykiatri brugere kan det dog, permanent eller i perioder, være nødvendigt at få hjælp, støtte og vejledning i at realisere denne grundlæggende rettighed.

Når dette er tilfældet, skal hjælpen have et omfang og en form, der er afpasset den enkeltes funktionsniveau, og hjælpen skal ydes med respekt for brugerens selvbestemmelsesret, således at brugeren i videst muligt omfang selv vælger mellem forskellige former for hjælp.

Brugerindflydelse handler således om:

- at tage afsæt i brugerens ønsker og behov
- at søge løsninger, der passer i brugerens tilværelse og livssammenhæng
- at finde løsninger sammen med brugeren frem for for brugeren
- at give plads til brugeren og give mulighed for, at han eller hun både kan vælge til og fra i hverdagen

Det er afgørende, at afgørelser træffes på baggrund af en individuel, fagligt begrundet og helhedsorienteret vurdering, og at brugeren har mulighed for indflydelse på den indsats, der iværksættes. I det følgende beskrives brugerens indflydelse på og inddragelse i egen sag.

Ansøgninger og spørgsmål om hjælp og støtte til voksne handicappede og sindslidende efter den sociale lovgivning behandles i Specialteam. Ringkøbing-Skjern Kommunes kvalitetsstandard for Handicap og Psykiatri indeholder en række kvalitetsmål for myndighedsudøvelsen. I kvalitetsstandarden hedder det bl.a.:

- At afgørelsen foretages på baggrund af en individuel, fagligt begrundet og helhedsorienteret vurdering.
- At brugerens ressourcer, egenomsorgsevne, netværk og samarbejdspartnere inddrages i udredningen og indsamling af beslutningsgrundlaget.
- At brugeren har lige adgang til mulige ydelser under hensyntagen til individuelle ønsker og behov.
- At brugeren er aktiv i egen sag.

Når der træffes beslutning om, hvilken støtte og hjælp brugeren er berettiget til, sker dette således med inddragelse af og i dialog med brugeren. Pårørende kan træde i brugerens sted, hvis brugeren ikke er i stand til at tage vare på egne interesser.

Såfremt brugeren bevilges støtte, udarbejdes – så vidt muligt i samarbejde med brugeren - en handleplan, jf. lov om social service § 141. Denne handleplanen danner rammen for en samarbejdsproces med brugeren, hvor mål for indsatsen kan afstemmes med brugerens ønsker og forudsætninger for nærmere at kunne fastlægge de konkrete tilbud. Handleplanen er endvidere med til at sikre en helhedsorienteret, sammenhængende og koordineret indsats i forhold til brugeren, således at forskellige udførere (fx fra dag- og botilbud) samarbejder og koordinerer om brugerens situation og udvikling, som også afspejles i den (personlige) plan.

Kvalitetsmål for den leverede ydelse fremgår ligeledes af kvalitetsstandarden. Heraf følger bl.a. at hjælpen ydes med respekt for brugerens personlighed og ønsker, at hjælpen tilrettelægges ud fra den enkelte brugers situation og muligheder, og at brugeren er inddraget i udarbejdelsen af egen plan og i opgaveløsningen.

På botilbud inden for Handicap og Psykiatri arbejdes der med (personlige) planer. Planerne skal danne rammen om det daglige arbejde med brugeren og omhandler alle aspekter af brugerens hverdagsliv. Udarbejdelsen sker så vidt muligt i tæt samarbejde med brugeren og på tværs af brugerens dag- og botilbud.

3.2. Niveau 2: Brugerindflydelse i forhold til dagligdagen i det tilbud, som brugeren benytter

Et godt hverdagsliv, menneskelig trivsel og udvikling samt et godt socialt samvær skal være i fokus i Handicap og Psykiatris tilbud. Brugere skal have mulighed for indflydelse på tilrettelæggelsen af tilbuddene og for at træffe beslutninger vedrørende tilbuddets fælles anliggender og på tværs af bo- og dagtilbud.

For at sikre brugerindflydelse i forhold til tilbuddets fælles anliggender bør brugerråd og/eller pårørenderåd etableres i de enkelte tilbud indenfor Handicap og Psykiatri. Både brugere, pårørende og centerets ledelse har initiativretten til etablering af bruger- eller pårørenderåd. Organiseringen af rådene aftales på de enkelte tilbud, og vil således afhænge af tilbuddets karakter og brugernes ønsker og forudsætninger.

Det anbefales:

- at der etableres brugerråd i tilbud, hvor brugere har forudsætninger for selv at gøre deres indflydelse gældende.
- at der etableres brugerråd og pårørenderåd eller blandede bruger- og pårørenderåd i tilbud med en blandet brugergruppe, hvor nogle – men ikke alle – brugere er i stand til at varetage egne interesser og træffe beslutninger om fælles anliggender.
- at der etableres pårørenderåd i tilbud, hvor samtlige brugere ikke er i stand til at varetage egne interesser og træffe beslutninger om fælles anliggender.

De enkelte råd udarbejder vedtægter for rådet, hvori rådets opgaver og kompetencer fastlægges. Det bemærkes dog, at bruger- og pårørenderåd ikke kan behandle sager om enkeltpersoners forhold.

Det anbefales, at brugere, der vælges ind i et brugerråd, tilbydes et kursus i demokrati, hvor dette er relevant. Kurset tilpasses det enkelte tilbud og kan fx bidrage til at styrke brugernes muligheder for at indsamle viden, træffe beslutninger, forelægge og gennemføre beslutninger og repræsentere andre.

3.3. Niveau 3: Brugerindflydelse vedrørende den overordnede tilrettelæggelse, udnyttelse og udvikling indenfor Handicap og Psykiatris tilbud

Med henblik på at indsamle brugernes ønsker, forslag og idéer til udviklingen indenfor Handicap og Psykiatris tilbud afholdes et årligt dialogmøde med brugerorganisationer, repræsentanter fra bruger- og pårørenderåd samt relevante medarbejdere fra centrene.

Specialteam står for organisering af dialogmøderne, og sørger således for indbydelse, dagsorden mv.

For at sikre en løbende udvikling af brugerindflydelse inden for Handicap og Psykiatri vil erfarings- og idéudveksling være et fast punkt på dialogmødernes dagsorden. Her

vil repræsentanter fra bruger- og pårørenderåd på centrene få mulighed for vidensdeling i forhold til nye initiativer, emner der optager rådene mv.

3.4. Niveau 4: Indflydelse på den samlede handicappolitik i Ringkøbing-Skjern Kommune

I henhold til § 37a i lov om retssikkerhed og administration har Ringkøbing-Skjern Kommune oprettet et Handicapråd.

Handicaprådet i Ringkøbing-Skjern Kommune har til formål

- at rådgive kommunalbestyrelsen i handicappolitiske spørgsmål
- at behandle alle lokalpolitiske spørgsmål, som vedrører mennesker med handicap
- at udvikle dialogen mellem handicappede mennesker, deres organisationer og kommunen.

Handicaprådet skal høres på alle kommunale initiativer, som har betydning for mennesker med handicap.

Handicaprådet kan tage spørgsmål af mere generel karakter op til drøftelse og komme med forslag til såvel politiske som administrative initiativer. Handicaprådet skal udelukkende beskæftige sig med generelle overordnede spørgsmål og drøfter ikke sager om enkeltpersoner, herunder personalesager eller konkrete klagesager.

Handicaprådet består af 10 medlemmer, der er udpeget således:

- Fem medlemmer, der skal være bosiddende i Ringkøbing-Skjern Kommune, udpeges efter indstilling fra Danske Handicaporganisationer (DH)
- To medlemmer udpeges blandt Byrådets medlemmer
- Tre medlemmer udpeges blandt kommunens ansatte, således at der opnås en bred repræsentation i forhold til kommunens forskellige forvaltningsområder.